

Fodring af lam

Af Landskonsulent Ivar Kristoffersen, Skjern

Fodring af lam er efterhånden et stort spørgsmål også om efteråret og vinteren, fordi:

1. Vi har lam fra foråret 2000, der nu skal gøres færdige eller have lov til at fejre nytårsaften.
2. Vi har lam, der fødes nu (Dorset), Shropshire i december-januar og andre i januar-februar med produktion af tidlig slagtelam.

Da Danish Crown har meldt ud med, at de mangler lam i april, maj og til dels i juni måned, kan det være aktuelt at sætte fokus på, hvordan dette kan gå op i en enhed. I tabel 1 er udarbejdet en oversigt, hvor der tages hensyn til den nuværende vægt på lammene og betydningen af den daglige tilvækst. Der er regnet med 350 gram daglig tilvækst efter 40 kg.

Ud fra **tabel 1** skulle der være mulighed for at planlægge slagtetidspunktet for de resterende lam. Det bør bemærkes, at flere og flere oplysninger tyder på, at den sidste måned før slagtning, skal lammene fodres optimalt for at gøre dem færdige. Der foreslås derfor, at den sidste måned fodres efter ædelyst, hvorved tilvæksten skulle kunne blive omkring 350 gram pr. dag.

Tabel 1. Krav til foderenheder og næringsstoffer for kvæg og får

	Malkende/diegivende		Højdræglige – s. 3 uger				
	Kvæg		Får		Kvæg	Får	
Legemsvægt, kg	625		75		625	75	
Antal. lam			1	2		1	2
Foderenheder:							
Pr. dag	19.0		2.0	2.4	9.0	1.6	1.8
Pr. 100 kg legemsvægt	3.04		2.67	3.20	1.44	2.13	2.40
Næringsstoffer:	Min.	Max.			Min.	Max.	
Gram pr. foderenhed							
AAT	90				84		
PBV	0	50			40	50	
Fedtsyrer	20	50			20	50	
Sukker+stivelse		360				470	
Fordøjelig callevægt	260				260		

Fodernormer

Ved oplysninger fra 20 års individprøver, hvor vædderlam er fodret efter ædelyst i perioden 60-120 dage efter fødsel, er opstillet nedenstående normtal (tabel 2).

De angivne normer er retningsgivende. Satses på lav tilvækst i en periode, skal tallene betragtes som maximum.

Skal lammene derimod gøres færdige, eller der satses på produktion

af tidlig slagtelam, skal tallene betragtes som minimum, idet der skal fodres efter ædelyst.

Tabel 2

Vægt kg	Gram daglig tilvækst					
	50	150	250	350	400	450
Foderenheder (F.E.) pr. dag						
20-25				1,11	1,22	1,33
25-30	0,48	0,71	0,93	1,16	1,27	1,38
30-35	0,53	0,76	0,98	1,21	1,32	1,43
35-40	0,58	0,81	1,03	1,26	1,37	1,48
40-45				1,30	1,42	1,53
45-50				1,35	1,46	1,57

Et spørgsmål vil være – kan vi få lammene til at vokse 350-450 gram pr. dag ?

Jeg vil påstå, at det kan lade sig gøre, hvilket tallene i tabel 3 fra en aktuell besætning giver et bevis på. Tallene er gennemsnit for 1999 og 2000 og lammene er Texel eller Texelkrydsninger.

Begge år er lammene klassificeret med et gennemsnit på 11 i EUROP-skalaen og med en fedme på 2.9.

Tabel 3:

Slagtemåned	Vægt v. slagtning, kg		Alder dage	Gram daglig tilvækst
	Levende	Slagtevægt		
Maj	50	23,6	100	450
Juni	49	23,2	123	360

Fodermidler

Der skal ikke herske tvivl om, at ved en lav tilvækst skal der ikke anvendes koncentreret foder og d.v.s. der skal anvendes halm og ensilage evt. suppleret med tilskudsfoder. Et par eksempler kan give nogle retningslinier (tabel 4).

Tabel 4:

Vægt: 30-35 kg og 50 g daglig tilvækst	Foderenheder	Tørstof kg	Fordøj. råprot. g
450 g halm	0,10	0,34	2
430 g tilskudsfoder 1)	0,43	0,39	65
Sum	0,53	0,73	67
Sum pr. foderenhed		1,38	126
Vægt: 45-50 kg og 450 g daglig tilvækst			
600 g halm	0,15	0,51	4
1,4 kg tilskudsfoder 2)	1,40	1,26	182
Sum	1,55	1,77	186
Sum pr. foderenhed		1,14	120

1. Tilskudsfoder skal have 150 gram ford. råprotein pr. f.e. for at sikre proteintildelingen.
Blandingen kan laves af:
28% soyaskrå og 72% korn/roepiller eller
38% rapskager og 62% korn/roepiller
2. Tilskudsfoderet skal have 130 gram ford. råprotein pr. f.e. for at sikre proteintildelingen.
Blandingen kan laves af:
20% soyaskrå og 80 % korn/roepiller eller
30% rapskager og 70 % korn/roepiller

Til 100 kg blanding tilsættes:

1. Blanding med korn: 1.0 kg fåremineralblanding, 1.5 kg foderkridt og 0.5 kg fodersalt.
2. Blanding med roepiller: 2.0 kg fåremineralblanding og 0.5 kg fodersalt.

Byg kan anvendes alene, mens hvede max. må udgøre 50% af kornmængden. Havre kan anvendes op til 25%, mens rug normalt bør undgås. Tilvæning til kornprodukter skal foregå over mindst én uge for at undgå vomforstyrrelser.

Ensilage kan anvendes alene, såfremt der kun stiles efter en tilvækst på 50-150 gram. Majsensilage, byghelsæd og ærtebyghelsæd skal suppleres med soyaskrå/rapskager for at tilgodese proteintildelingen. Græsensilage kan normalt tilgodese proteinforsyningen. Til lam, der skal vokse maksimalt må frarådes at anvende ensilage, da tilvæksten vil blive for lille.

Da Danish Crown som tidligere nævnt mangler lam i april, maj og til dels i juni måned, kan nedenstående anvisninger gives:

Tabel 5:

Fødsel	Fødsel+ 100 dage	Fødsel+ 120 dage
01.12	11.03	31.03
15.12	25.03	14.04
31.12	10.04	30.04
15.01	25.04	15.05
01.02	12.05	02.06
15.02	26.05	15.06
01.03	09.06	29.06
15.03	23.06	

Er ønsket en produktion af tidlig slagtelam, kan følgende anbefales:

1. Lammene tilbydes med det samme frisk hør eller godt byghalm.

2. Indenfor den første uge tilbydes lammene en velsmagende kalvestarter, som anvendes i 2-3 uger og med en jævn overgang til andet foder – korn+soyaskrå/rapskager eller en færdig blanding. Som færdigblanding kan anvendes en lammeblanding, der normalt er for dyr, eller en kalveblanding, der **maximalt** er tilsat 5 mg kobber pr. kg foder. Det maksimale indhold i disse kalveblandinger skal maksimalt være 15 mg incl. det tilsatte. Vær opmærksom på blandinger med et højt indhold af majsbærme, der har et meget højt indhold af kobber.

Uanset tilvækstniveau skal lammene hver dag sikres frisk vand og det er især vigtigt ved høj tildeling af tørfoder.